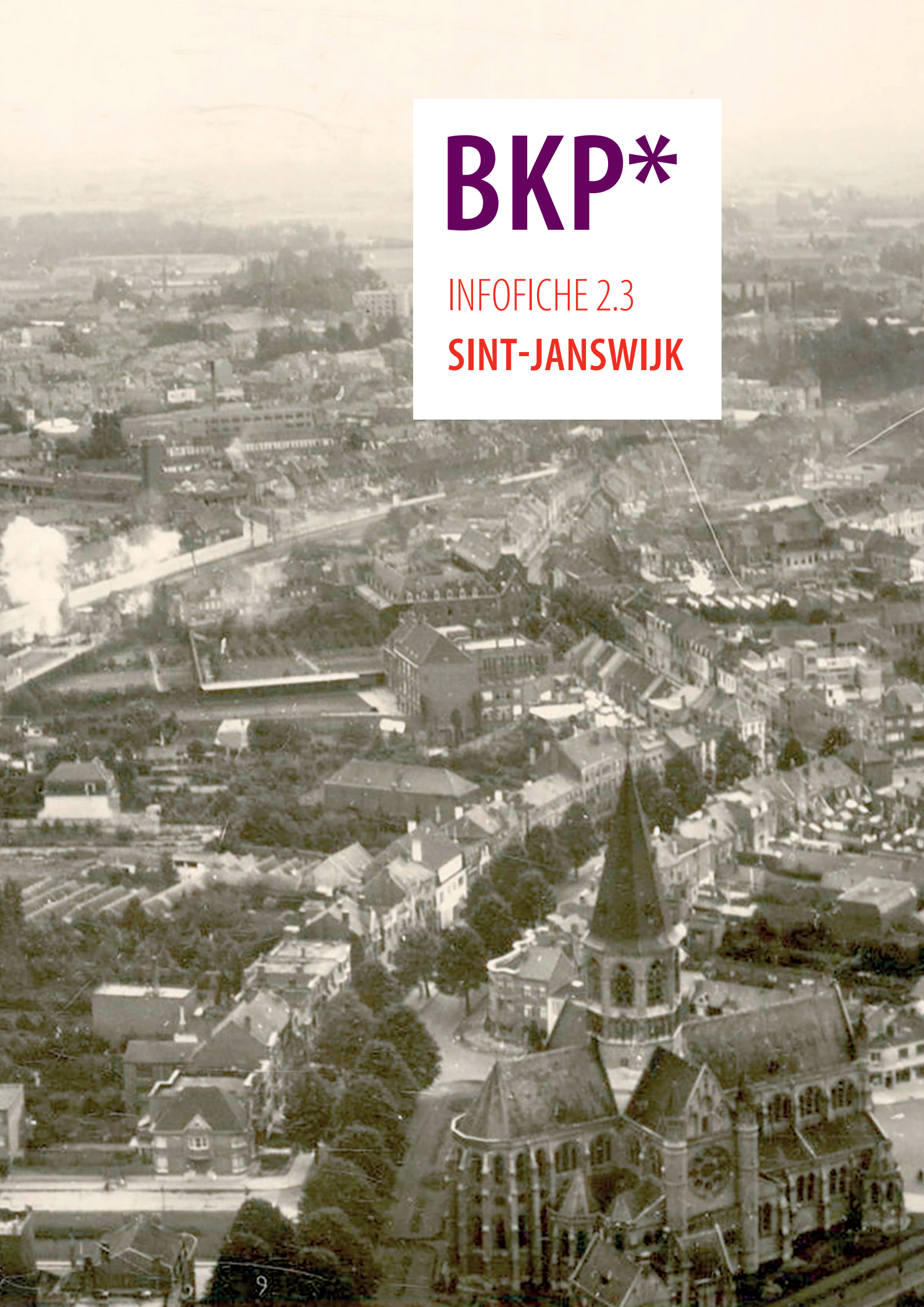

An aerial photograph of a city, likely Antwerp, Belgium. In the foreground, a large, historic church with a prominent spire and Gothic architecture is visible. The city is densely packed with buildings, and a river or canal is visible in the background. The image has a vintage, slightly faded appearance.

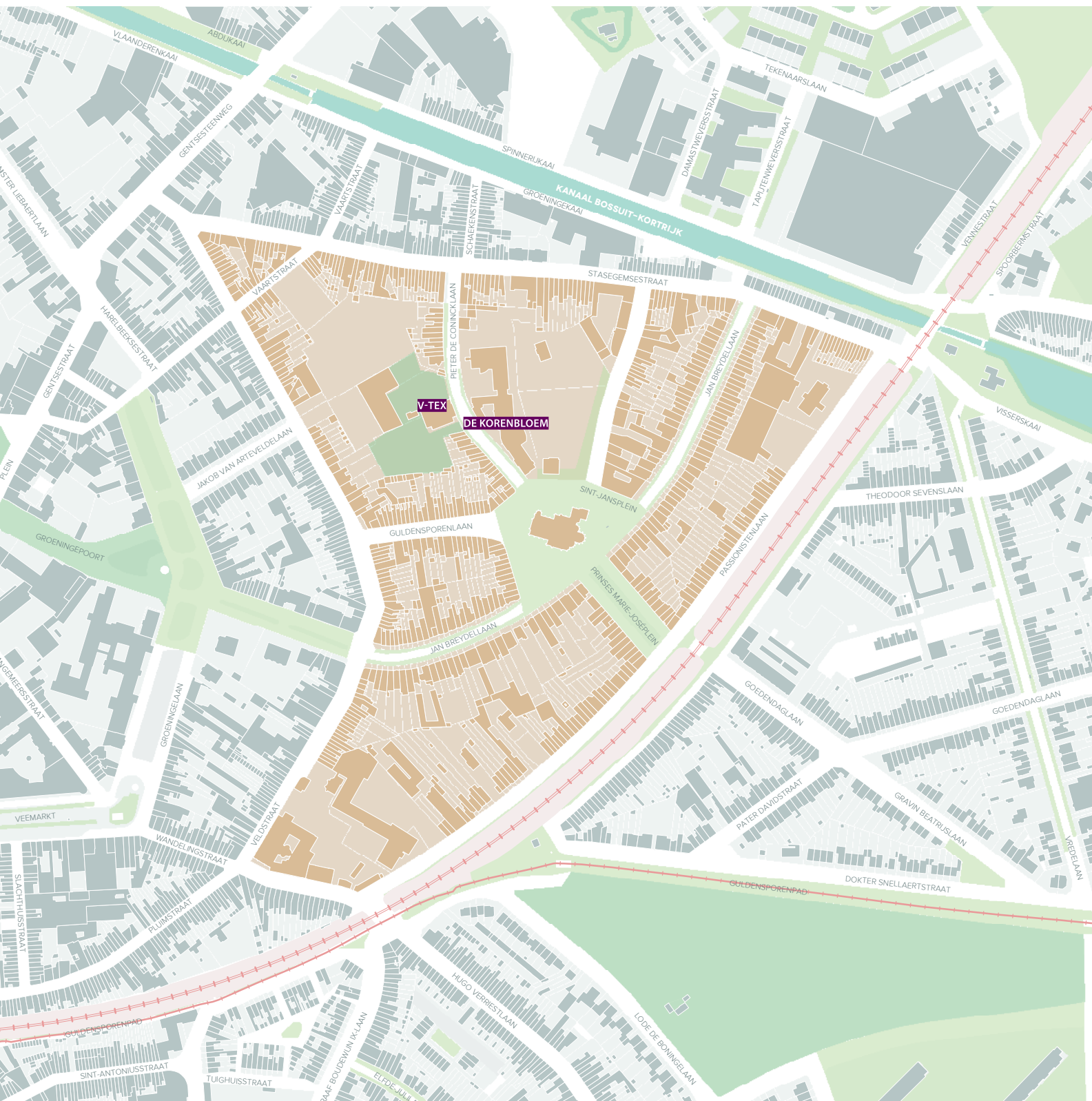
BKP*

INFOFICHE 2.3

SINT-JANSWIJK

1

Analyse: detecteren van de beeldkwaliteit

Kenmerken van de zone

Beknopte omschrijving van de belangrijkste kenmerken van de zone: ligging, functionele kenmerken, beleving, stedenbouwkundige context, aard van het openbare domein, aantal beschermde monumenten ...

De Sint-Janswijk is de oostelijke stadsuitbreiding die tot stand kwam in de eerste helft van de 20e eeuw. Deze zone omvat de Jan Breydellaan, het Sint-Jansplein, het Prinses Marie-Joséplein, de Pieter de Conincklaan en de Guldensporenlaan. De wijk vormt zich rond de centraal gelegen Sint-Janskerk. De Jan Breydellaan, tussen de Veldstraat en de Stasegemsestraat, is de centrale as van de wijk. De woonwijk bestaat hoofdzakelijk uit aaneengesloten eengezinswoningen, met vooral rond het Sint-Jansplein lokale handel.

Het waardevolle straatbeeld wordt gekenmerkt door een diversiteit aan stijlen: art-nouveau- en art-decovormen, Europese cottagearchitectuur en verschillende woningen uit het interbellum. In het midden van de wijk bevinden zich twee markante sites: het woonzorgcentrum De Korenbloem met grote Engelse landschapstuin (voormalig buitengoed), neoclassicistisch landhuis en dokterswoning in Duitse art-decostijl, en de voormalige industriële site van textielfabriek Vetex, waarvan nog drie directeurswoningen met achtergelegen directeurs tuin en twee industriële gebouwen bewaard zijn gebleven (het poortgebouw en centrale gebouw).

PANORAMISCHE FOTO
SINT-JANSWIJK, 1950
BEELDBANK KORTRIJK

Historische context van de zone

Beknopte beschrijving van het ontstaan en de evolutie van het stadsdeel: periode van totstandkoming, evolutie, belangrijkste historische aandachtspunten ...

Rond 1900 dwingt de groei van de Kortrijkse bevolking de stad tot nieuwe stadsuitbreidingen. Nieuwe parochies en parochiekerken worden opgericht, zoals de neogotische Sint-Jan-de-Doperkerk (1909-1911) die een centrale plaats in de nieuwe wijk zou innemen. De eerste huizen op het Sint-Jansplein en in de omliggende straten dateren nog van voor Wereldoorlog I. Maar het is vooral tijdens het interbellum dat de wijk een grote uitbreiding kent. Burgerwoningen in een grote diversiteit aan stijlen sieren de straten (in de Jan Breydellaan zijn niet minder dan 42 huizen opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed). Bij de aanleg van de Jan Breydellaan rond 1906 wordt de historische Groeningebeek, die langs het sfeervolle Prinses Marie-Joséplein liep, overwelfd. De namen van verschillende straten herinneren er ons aan dat op deze plek de Guldensporenslag uitgevochten werd.

Conclusie: beeldkwaliteit van de zone

Opsomming van de essentiële beeldkenmerken, deelzones voor bijzondere aandacht, eventuele deelzones met specifieke randvoorwaarden of uitzonderingsmaatregelen ...

De Sint-Janswijk wordt gekenmerkt door burgerwoningen uit de eerste helft van de 20e eeuw in art-nouveaustijl, art-decostijl en diverse traditionele stijlen.

Binnen deze zone maken we een onderscheid tussen:

(I) Statige woonlanen:

Hieronder verstaan we de Jan Breydellaan, het Prinses Marie-Joséplein en de Passionistenlaan. Deze buurt wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door burgerwoningen van twee à drie bouwlagen onder een pannen zadeldak. De woningen uit het interbellum hebben ook platte daken. Baksteenbouw, zowel lijstgevels als punt- en trapgevels. Bijna alle woningen in de Jan Breydellaan hebben een souterrain en een voortuin die afgezet wordt door een laag bakstenen muurtje. Het straatbeeld wordt gekenmerkt door een diversiteit aan stijlen. De woningen van rond 1900 werden veelal beïnvloed door een art-nouveauvormtaal. Daarnaast telt de straat woningen die geïnspireerd zijn door de Engelse cottagearchitectuur. Zo heeft nummer 2 uit 1908 een vernieuwd parent van geglazuurde baksteen uit de jaren 50 met typerend hoektorentje. Verder sluiten tal van panden aan bij de traditionele bouwstijlen en worden heel wat interbellumwoningen met bakstenen parent getypeerd door erkers, al dan niet bepleisterd.

Het Prinses Marie-Joséplein wordt dan weer gekenmerkt door een vrij homogene bebouwing uit de jaren 1930 met typische art-deco-elementen zoals erkers en balkons met afgeronde hoeken, het gebruik van buisleuning, vlaggenmasten en geometrisch glas in lood.

Typologische elementen:

- verticale geleding.
- 2 à 3 (soms 4) lagen met hellend of plat dak.
- vooral bakstenen gevels met natuurstenen elementen (erkers, kroonlijst, raamomlijsting enzovoort).
- expressieve gevel door detaillering van metselwerk, gebruik van natuurstenen elementen, sterke vormtaal (bij art-decostijl).
- sterk gemodelleerde kroonlijst en boordsteen.
- perceelsbreedte: meestal tussen 5 à 6 meter (uitschieters naar minimum 4 en maximaal 15 meter).

(II) Woonstraten gekenmerkt door burgerwoningen en arbeiderswoningen:

Hieronder verstaan we de Guldensporenlaan, de Pieter de Conincklaan en delen van de Veldstraat en Stasegemsestraat. De bebouwing bestaat uit arbeiderswoningen van twee traveeën en twee (soms drie) bouwlagen onder een pannen zadeldak met bakstenen lijstgevels (vaak als eenheidsbebouwing opgetrokken) en uit burgerwoningen van drie (soms twee) bouwlagen in traditionele stijl.

Typologische elementen:

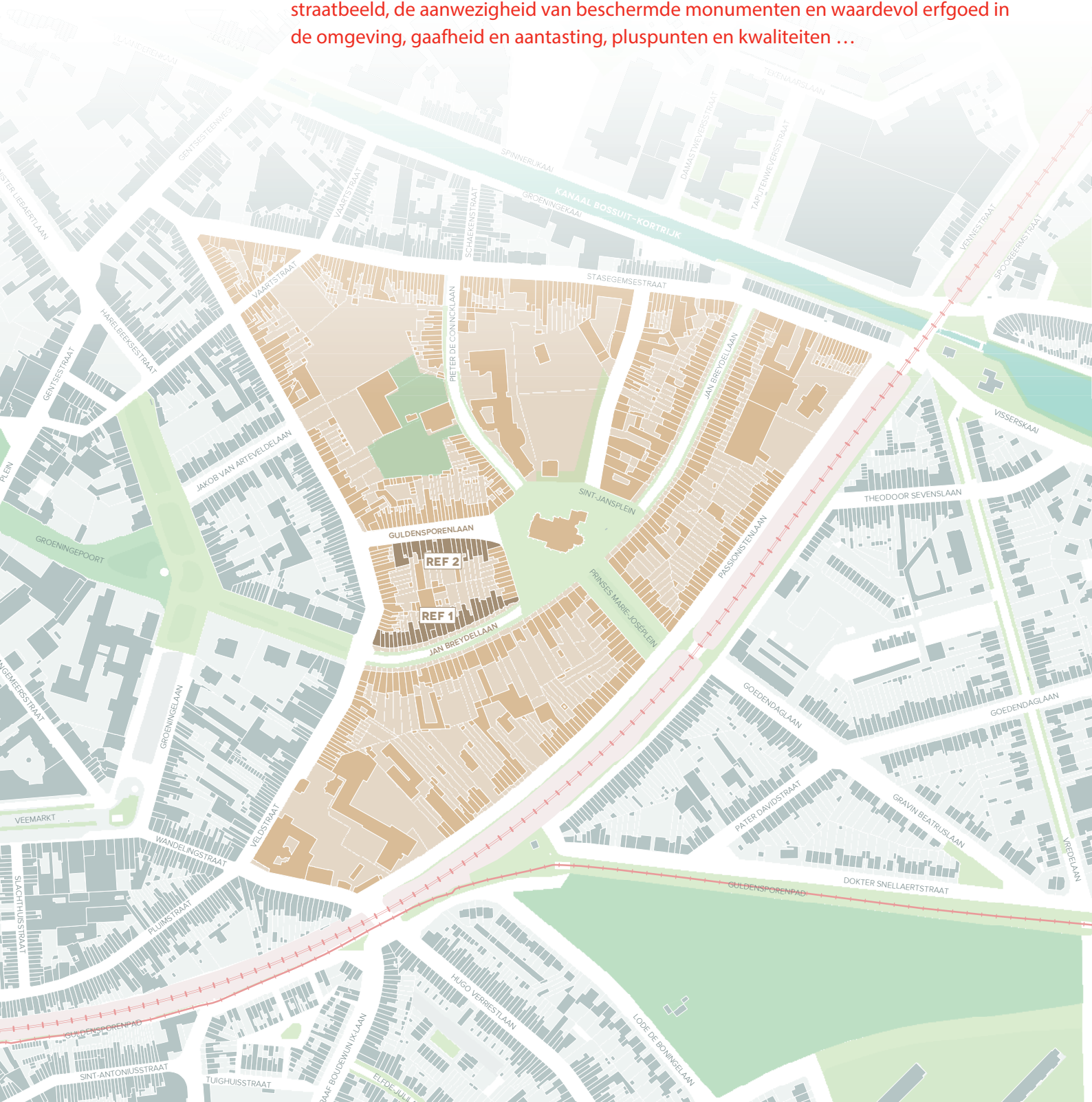
- verticale geleding.
- 2 à 3 lagen met hellend dak.
- vooral sobere bakstenen lijstgevels met waterlijsten.
- sterk gemodelleerde kroonlijst en boordsteen.
- perceelsbreedte: 3,5 à 6 meter.

2

Identiteit: referentiebeelden

Op basis van deze analyse worden een of meerdere referentiebeelden opgemaakt die de beeldkwaliteit weergeven. Verder volgt een omschrijving van hoe het referentiebeeld voor elk project bepaald moet worden aan de hand van de kenmerken van het straatbeeld, de aanwezigheid van beschermde monumenten en waardevol erfgoed in de omgeving, gaafheid en aantasting, pluspunten en kwaliteiten ...

JAN BREYDELLAAN (ref. 1)

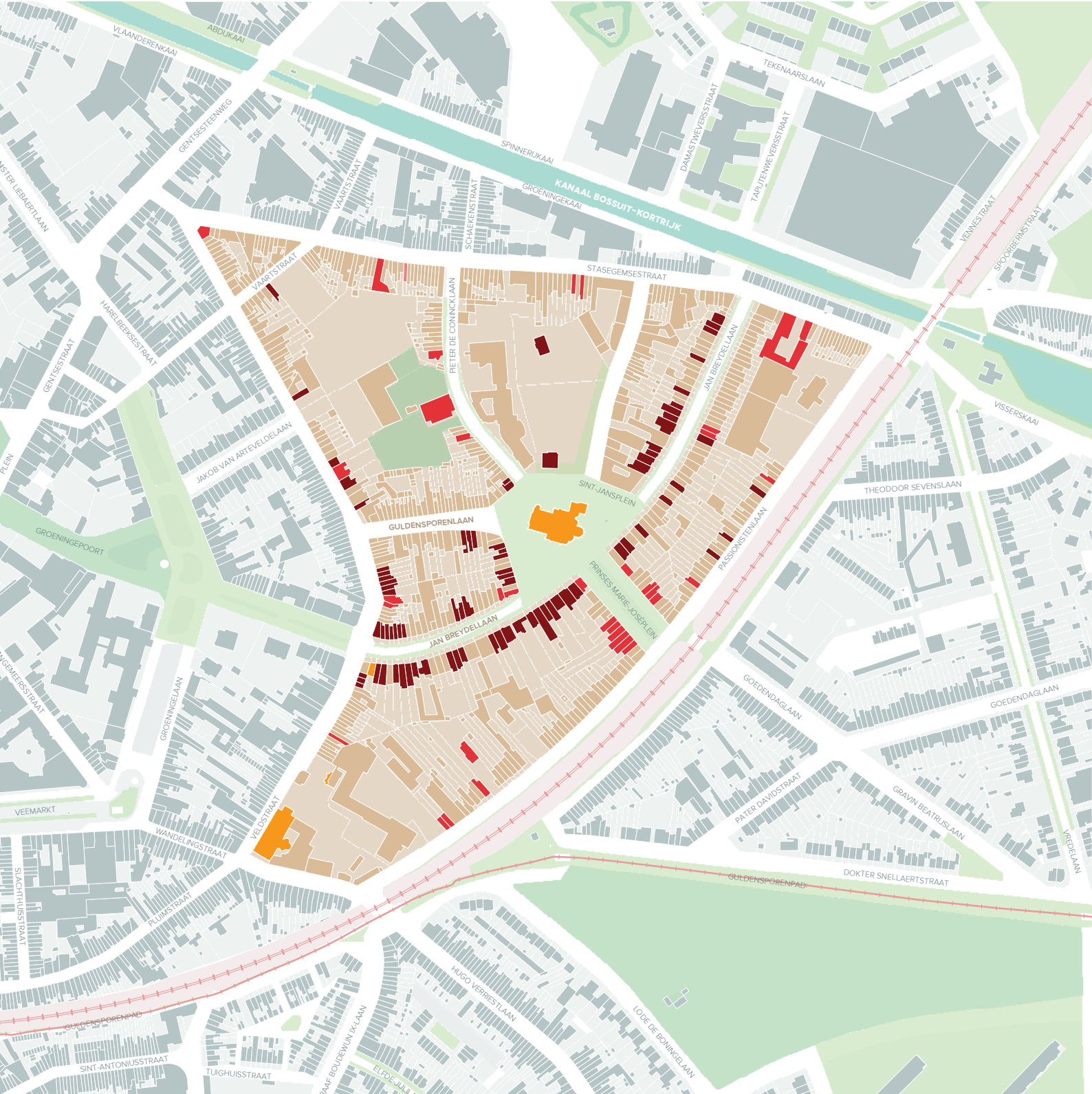
GULDENSPORENLAAN (ref. 2)

3

Richtlijnen:
ontwerpcriteria

- BESCHERMD
MONUMENT
- HOGE
LOCUSWAARDE
- MIDDELHOGE
LOCUSWAARDE
- LAGE
LOCUSWAARDE

JAN BREYDELLAAN (ref. 1)
erfgoedwaarde

Zorgvuldig omgaan met het gebouwde erfgoed

In de gebouwde omgeving ontwerpen we niet van een onbeschreven blad maar hebben we te maken met een bepaalde context met culturele, historische en esthetische waarden. Het referentiebeeld vormt een belangrijk deel van deze context. Om al die waarden te vatten, wordt de aanvrager of architect gevraagd om aan de omgevingsvergunning een ‘contextnota’ toe te voegen waarin de waarden worden beschreven en geïllustreerd, en waarin wordt gemotiveerd hoe het nieuwe ontwerp bij de genoemde waarden aansluit en ze mogelijk nog versterkt. In de brochure van het Beleidskader van het BKP (te downloaden via www.kortrijk.be/beeldkwaliteitsplan) wordt toegelicht op welke manier de contextnota opgebouwd moet worden. Dat alles zal voor een samenhangende beeldkwaliteit op schaal van de straat en/of wijk en een duidelijke identiteit zorgen.

Items die beschermd of opgenomen zijn in de vastgestelde inventaris dienen zoveel mogelijk behouden te worden. Dat geldt ook voor historisch waardevolle panden die in deze inventaris ontbreken maar omwille van hun historische, architectonische, artistieke of stedenbouwkundige waarde een duidelijke meerwaarde zijn voor het straatbeeld. Weliswaar rekening houdend met de mogelijkheden voor een kwalitatief hergebruik en de eventuele noodzaak aan hedendaagse aanpassingen en/of toevoegingen. Als een pand weinig historische, architecturale, artistieke of stedenbouwkundige waarde heeft en niet bijdraagt aan de beeldkwaliteit van het straatbeeld, kan nieuwbouw overwogen worden.

Nieuwe projecten kunnen uitgewerkt worden volgens de ontwerpcriteria zoals beschreven op de volgende pagina’s.

CONTEXTNOTA

Tijdens de omgevingsvergunningsaanvraag moet aangetoond worden waarom een gebouw of een gedeelte van een gebouw niet bewaard moet blijven. Dit gebeurt in de beschrijvende ‘contextnota’ waar een korte studie duidelijk maakt welke delen cultuurhistorische waarde en welke delen geen cultuurhistorische waarde hebben. Dit omvat onder meer foto’s van alle gevels, inkom, leefruimtes, dakgebinte en foto’s van voor- en achtergevel van directe burens en is voor alle gebouwen binnen de afbakening van het BKP een onderdeel van de omgevingsvergunningsaanvraag. (zie brochure).

AAN
OMGEVINGS-
VERGUNNING-
AANVRAAG
TOEVOEGEN

Ontwerpcriteria voor nieuwbouw

1. Algemeen: coherentie met het referentiebeeld

Nieuwbouwprojecten en gevelrenovaties hebben aandacht voor de bestaande omringende bebouwing, integreren zich in de (historische) context en versterken de gewenste beeldkwaliteit van de zone. Er wordt zorg gedragen voor de continuïteit van het straatbeeld. De uiterlijke kenmerken van het gebouw zullen in harmonie zijn met het referentiebeeld van de straat. De ontwerper analyseert het straatbeeld en maakt het referentiebeeld voor zijn project op naar analogie van de referentiebeelden in punt 2 en geeft een beschrijving van de kenmerken en karakteristieken van de straat in de contextnota.

2. Bouwvolume

a. Statige woonlanen

- **Kroonlijsthoogte:**
2 à 3 lagen in harmonie met het referentiebeeld.
- **Dakvorm:**
Hellend of plat dak.
- **Perceelsbreedte:**
5 à 8 meter.
- **Bouwdiepte:**
Hiervoor refereren we aan de bouwdiepte van de bestaande en de aanpalende bebouwing, rekening houdend met de perceelsdiepte en kwaliteit van de bebouwde en niet-bebouwde ruimte.

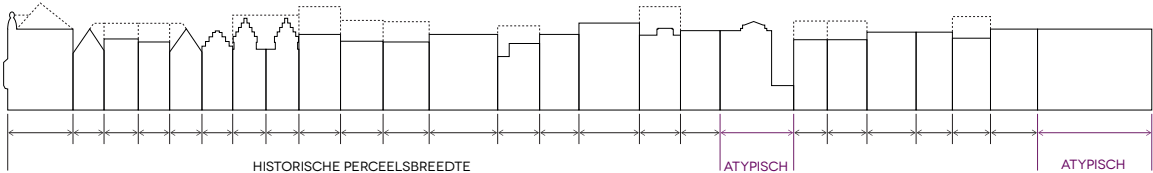
b. Woonstraten gekenmerkt door burgerwoningen en arbeiderswoningen

- **Kroonlijsthoogte:**
2 à 3 lagen in harmonie met het referentiebeeld.
- **Dakvorm:**
Hellend dak (evenwijdig aan de straat).
- **Perceelsbreedte:**
3,5 à 6 meter (samenvoegen van twee smalle woningen tot één woning van ongeveer 7 meter breed is toegestaan).
- **Bouwdiepte:**
Hiervoor refereren we aan de bouwdiepte van de bestaande en de aanpalende bebouwing, rekening houdend met de perceelsdiepte en kwaliteit van de bebouwde en niet-bebouwde ruimte.

JAN BREYDELLAAN (ref. 1)

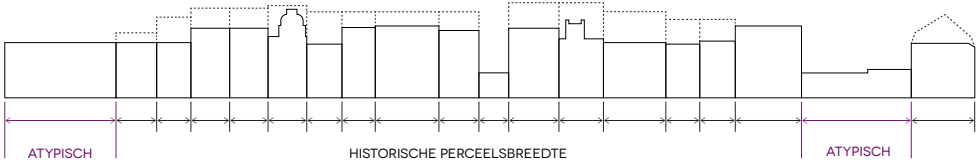
BOUWLAGEN

GULDENSPORENLAAN (ref. 2)

BOUWLAGEN 3

3. Gevelritmering en gelijkvloerse invulling

- **Gevelopbouw:**

Bij het te renoveren of nieuw te bouwen pand zullen de verhoudingen van de gevelopeningen en raamverdelingen in overeenstemming zijn met de verticale geleiding van het referentiebeeld. Er is een geprononceerde kroonlijst.

- **Gelijkvloerse invulling:**

De gelijkvloerse invulling moet een meerwaarde zijn voor het straatbeeld. Garagepoorten zijn niet toegestaan. Een raamopening op het gelijkvloers naast de voordeur zorgt voor de verbinding met het straatleven.

4. Architecturale uitwerking

- **Dakuitbouw/erker/balkon/dakterras:**

Mogelijk indien in overeenstemming met het referentiebeeld en geïntegreerd binnen de architecturale opbouw van het gebouw. Kroonlijsten worden niet doorbroken en dakuitbouwen blijven ondergeschikt aan het dakvlak.

5. Materialisatie en kleurgebruik

- a. Statige woonlanen

Voorkeur voor bakstenen metselwerk waarbij de expressie wordt gezocht in het metselwerk, natuurstenen elementen (zoals erkers, raamlijsten, banden, kroonlijst, plint), de vormtaal en/of het schrijnwerk.

- b. Woonstraten gekenmerkt door burgerwoningen en arbeiderswoningen

Metselwerk in baksteen of natuursteen met afleesbare traveeën waarbij de expressie wordt gezocht in de kroonlijst en detaillering van het metselwerk. Als het pand deel uitmaakt van een eenheidsbebouwing, dan is het schrijnwerk in overeenstemming met het referentiebeeld van deze eenheidsbebouwing. (-> indeling van de ramen)

6. Duurzaamheid en technieken

- Zonnepanelen, zonnecollectoren, technische installaties (zoals aircotoestellen) en technische verdiepingen kunnen enkel voor zover zij op een architecturaal verantwoorde manier geïntegreerd zijn in het ontwerp en zich integreren in het referentiebeeld.
- Voor historisch waardevolle panden dient er extra aandacht te gaan naar de integratie van duurzaamheidselementen en -technieken, met behoud van het historische karakter van het gebouw en zonder aantasting van belangrijke historische elementen.

Colofon

Dit document is een publicatie van:
Erfgoedplatform Kortrijk – ABEKO en Stad Kortrijk

De principes van het beeldkwaliteitsplan
weergegeven in de brochure zijn goedgekeurd door:
het college van burgemeester en schepenen op 13 januari 2020

Verbeelding & cartografie: Ruben D'Haene, Intercommunale Leiedal

Vormgeving: Lisa Van Speybroeck, Intercommunale Leiedal

Eindredactie: Jakob Vermandere, Intercommunale Leiedal

Historische beelden: © Stad Kortrijk

Luchtfotografie: © Henderyckx